

Bigamie, Hoereriej en Overspel te Eksaarde en te Gent

W.J. Braekman

Coenraet Peterman, geboren in het land van Luik was gehuwd met de weduwe van Jooris Vanden Varent. Ze leefden anderhalf jaar samen en Coenraet gedroeg zich tegenover zijn vrouw "seer regoreuselick int slaen en smeiten".¹ Hij had blijkbaar al genoeg van zijn wederhelft en begon het hof te maken aan een jong meisje met wie hij huwt in de kerk van Eksaarde. Na zeven à acht maanden jaagt hij haar weg uit zijn huis. Nu verleidt hij een weduwe aan wie hij vertelt dat hij een weduwnaar is, "tzelve aen haer ende haeren vadere zweerende up de verdommenesse" van zijn ziel. Ze huwen - waar wordt niet gezegd - en het koppel komt te Eksaarde wonen, een bijzonder slecht geïnspireerde beslissing aangezien zijn verleden daar goed bekend was.

De bigamie komt dan ook al vlug uit en Coenraet wordt voor de vierschaar gedaagd. Hij hoort er zich in 1585 veroordelen tot twintig jaar verbanning en een lijfstraf. Deze laatste bestaat erin dat hij op de plaats "daertoe ghecostumeert", met "eene scroo voor u voorhoofd, ghegheesselt te worden totten bloede". Met "scroo" wordt een schroei-ijzer bedoeld (Mnl. *schro*) waarmee hij op zijn voorhoofd gebrandmerkt wordt.

In 1617 wordt op de Sint-Baafsheerlijkheid bij Gent een zekere Tanneken Haeck, "gheseyt swarte Tanne", wegens overspel veroordeeld.² Ze was de echtgenote van Michiel Turtelboom maar die had haar verlaten. Wellicht alleen maar om te kunnen overleven, uit lijfsbehoud, heeft ze zich "vleschelicken

laeten bekennen van diversche personen up de heerlichede van Sinte Baefs ende helders".

Ze wordt veroordeeld om te gaene in u lijnwaet, behanghen met roeden, lancx de dendermontsche straete, ende de straete naer Sinte Amantsberch, met eene kersse in u hant, laetende de zelve ten dienste vanden heilighen Sacramente binnen de kercke van Oostackere.

Bovendien wordt ze voor vier jaar verbannen. Dit vonnis werd uitgesproken op 28 juli. Het was een zware straf die wel te verklaren is door het feit dat het om een gehuwde vrouw ging. Wanneer dat niet het geval is, werd "hoereriej" gewoonlijk veel minder streng aangepakt.

Dit blijkt uit het geval van Anna Margriete Marius, een 21-jarig meisje uit Luik en van Elizabeth van Zeyl, geboren te Dochum (Ned.). Beide worden te Gent in 1655 veroordeeld³ wegens de volgende feiten :

u soo verre vergheten hebt, gheleden eenighe Jaeren, u thebben begheven ende te continueren tot een desolve⁴ ende oneerlick leven van hoereriej, midts te verhuren in publicque boordeelen ende met de gilden vleeschelicke conversatie te nemen.

Ze reisden van stad tot stad en van land tot land waar ze telkens enige tijd in een bordeel verbleven,

sonder uut te gaene ende den dienst Godts te hooren, stellende alsoo besijden het leven van een christen mensch tot bederfenisse van veele ioncheijt, groot schandael, onruste ende opspraecke van tghemeente ...

Als straf moeten de twee meiden "compareren alhier in ghebannen vierschare ende aldaer vallende op uwe knieden Godt almachtigh ende schepenen ... verghheffensse te bidden". Ze worden voor een periode van drie jaren verbannen.

Men heeft de indruk dat niet zozeer de "vleeschelike conversatie" de schepenbank dwars zat, dan wel het niet bijwonen van "den dienst Godts".

Merken we ten slotte nog op dat het woord "gilde" in deze tekst wel in een

ongewone betekenis gebruikt wordt. Uit de context blijkt dat hier zoveel te betekenen als : mannen van lichte zeden, de kliek van de vrouwenlopers.

NOTEN

1. RA GENT, *Leenhof St.-Baafs*, nr. 1224.
2. *Idem*, nr. 1231.
3. RA GENT, *Leenhof St.-Baafs*, nr. 1234.
4. *desolve* : losbandig.

ippa

Vriendelijk en efficiënt in bankzaken

Zetel Gent

Kortrijksesteenweg 39 - Tel. 09/244.40.04